

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive Research)

โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวม ข้อมูลความคิดเห็นในการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ลักษณะต่าง ๆ ของศิลปินว่าภาพการ์ตูน ภาพลายเส้น และภาพสีน้ำ มีความเหมาะสมกับ เนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กประเภทหกล้อมเด็ก นิทานชาวบ้าน นิทานสอนคดีธรรม จินตนิยาย เรื่องตลกขบขัน ร้อยกรอง เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เรื่องสมจริง เรื่องผจญภัย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ชีวิตประวัติ และสารคดี ที่ระดับใด รวมทั้งเพื่อศึกษาชีวิตประวัติ และวิวัฒนาการของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก ตลอดจนเพื่อศึกษาถึงชีวิตประวัติและ ผลงานของศิลปินร่วมสมัยที่มีชื่อปรากฏตามประวัติและวิวัฒนาการของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก จำนวน ๔๐ คน

การรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นในการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กลักษณะต่าง ๆ ของศิลปิน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ก. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาสำหรับการวิจัยเรื่องนี้ เป็นศิลปินผู้เขียนภาพประกอบ หนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อปรากฏอยู่ในประวัติและวิวัฒนาการของภาพประกอบหนังสือภาษาไทย สำหรับเด็กซึ่งยังคงมีชีวิตอยู่และสามารถติดต่อได้จำนวน ๔๐ คน ผู้วิจัยได้สุ่มมาเป็นกลุ่ม ตัวอย่างตามโอกาสเป็นไปได้ทางสถิติ (Probability Sample) โดยสุ่มตัวอย่างศิลปิน ดังกล่าวแบบง่าย (Simple Random Sample)^๑ ตามความถนัดในการเขียนภาพของศิลปิน

---

^๑บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๓), หน้า ๖๑.

คือ ทัศนคติในการเขียนภาพการ์ตูน ๑๐ คน ภาพลายเส้น ๑๐ คน และภาพสีน้ำ ๑๐ คน รวม ๓๐ คน ศิลปินซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คนนี้ นอกจากจะมีความถนัดดังกล่าวแล้ว ยังมีผลงานการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับการตีพิมพ์ออกเผยแพร่ ตั้งแต่ ๒ เล่ม ขึ้นไปอีกด้วย

ข. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบปลายเปิด (Open Ended) จำนวน ๑๔ ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นแบบปลายปิด (Close Ended) ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยอาศัยวิธีการประเมินค่ารวมของ ลิกเคอร์ท (Likert Type Scale)^๑ ที่ผู้วิจัยสร้างเอง จำนวน ๓๖ ข้อ แบบสอบถามฉบับนี้ได้แนวความคิดมาจากหนังสือ บทความ และเอกสารต่าง ๆ กัน เช่น เอกสารทางการวิจัย และวิทยานิพนธ์ เป็นต้น โดยมีวิธีการสร้างตามลำดับขั้น ดังนี้

๑. อ่านและค้นคว้าเอกสาร เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้ภาพประกอบลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กแต่ละประเภท

๒. ศึกษา นำ (Pilot Study) โดยการสัมภาษณ์ พูดคุย กับศิลปินผู้เขียนภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก เพื่อหาข้อเท็จจริง และความเป็นไปได้ในการใช้ภาพประกอบที่เหมาะสมกับหนังสือสำหรับเด็กแต่ละประเภท

๓. ตั้งวัตถุประสงค์ในการเขียนแบบสอบถามให้สอดคล้องกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ และอยู่ในขอบเขตของการวิจัย

๔. กำหนดขอบเขต เนื้อหาของแบบสอบถามออกเป็น ๒ ด้าน คือ

ก) ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ ภาพการ์ตูน ภาพลายเส้น และภาพสีน้ำ

---

^๑John W. Best, Research in Education. 2d ed. (Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall, 1972), pp. 174-179.

ข) เนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ จำนวน ๑๒ ประเภท ได้แก่ บทกล่อมเด็ก นิทานชาวบ้าน นิทานสอนคติธรรม จินตนิยาย เรื่องตลกขบขัน ร้อยกรอง เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เรื่องสมจริง เรื่องผจญภัย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ชิวประวัติ และสารคดี

๕. นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปหาความตรงด้านเนื้อหาจากศิลปินผู้เชี่ยวชาญ การเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก จำนวน ๓ คน เพื่อพิจารณาถึงความครอบคลุม ความเหมาะสม ความชัดเจนของถ้อยคำในแบบสอบถาม และได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ก่อนนำไปใช้จริง

๖. ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ค่ายกันคือ^๑

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชีวประวัติ เกี่ยวกับประเภทของศิลปิน อายุ การศึกษา ความถนัด และ ผลงานของศิลปินผู้เขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบปลายปิด (Close Ended) ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับความคิดเห็นในการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กลักษณะต่าง ๆ ของศิลปินว่า ภาพการ์ตูน ภาพลายเส้น และภาพสีน้ำ มีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กประเภท บทกล่อมเด็ก นิทานชาวบ้าน นิทานสอนคติธรรม จินตนิยาย เรื่องตลกขบขัน ร้อยกรอง เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เรื่องสมจริง เรื่องผจญภัย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ชิวประวัติ และสารคดี ที่ระดับใด

ค. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ข้อมูลถึงมือศิลปินผู้เขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้สำหรับการศึกษา จำนวน ๔๐ คน และสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน โดยรวดเร็วและแม่นยำที่สุด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ศิลปินเหล่านั้น ได้แสดงความคิดเห็น

^๑ดูภาคผนวก ข, หน้า ๑๕๑-๑๕๗.

ในแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเริ่มแจกแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๒๓ และกำหนด วัน เวลา เพื่อขอรับแบบสอบถามคืน ภายใน ๓ สัปดาห์ แต่เนื่องจากศิลปินส่วนใหญ่อยู่กันอย่างกระจัดกระจายตามบ้าน สำนักงาน และสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ทำให้ต้องใช้เวลาในการค้นหา และติดตามนานพอสมควร ประกอบกับศิลปินบางคนมีภารกิจมาก จนไม่มีเวลาพอที่จะตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้ จึงทำให้การเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนล่าช้าไปกว่ากำหนด กว่าจะสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามดังกล่าวคืนได้ครบทั้ง ๔๐ ฉบับ หรือ ร้อยละ ๑๐๐ ต้องใช้เวลานานถึง ๖๐ วัน นับตั้งแต่เริ่มแจกแบบสอบถาม จนถึง วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๓

ง. กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งเป็นความคิดเห็นในการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กลักษณะต่าง ๆ ของศิลปิน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ได้ใช้วิธีการหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้^๑

๑. ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Means) เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กลักษณะต่าง ๆ ของศิลปินส่วนใหญ่ว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับใด สูง หรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเพียงใด

๒. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์การกระจายในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กลักษณะต่าง ๆ ของศิลปิน ว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด^๒

๓. ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) เพื่อวิเคราะห์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กของศิลปินว่าภาพแต่ละลักษณะมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กแตกต่างกันหรือไม่

^๑ดูภาคผนวก ก, หน้า ๑๔๔-๑๔๕.

^๒ประคอง กรรณทัต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ ๖.

(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๔๐, ๔๕.

๔. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานเลขคณิตที่ละคู่ (Tests on Differences Between Pairs of Means) ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กของศิลปินเพื่อดูว่าภาพคู่ใดมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กแตกต่างกันบ้าง^๑

การศึกษาประวัติ และวิวัฒนาการของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ก. กำหนดขอบข่ายในการศึกษา

การศึกษาประวัติและวิวัฒนาการของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก ได้ศึกษาจากประวัติและวิวัฒนาการของหนังสือสำหรับเด็ก ตั้งแต่สมัยแรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๓๖๔-๒๕๒๒) ว่ามีประวัติและวิวัฒนาการเป็นมาอย่างไร รวมทั้งศึกษาจากหนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับการอ้างอิงถึงในประวัติและวิวัฒนาการของหนังสือสำหรับเด็กเท่าที่สามารถติดตามค้นคว้ามาศึกษาได้ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของภาพประกอบ สีของภาพประกอบ ประเภทของเนื้อเรื่อง และศิลปินผู้เขียนภาพประกอบ ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันเช่นกัน

ข. กำหนดเนื้อหาในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ประวัติและวิวัฒนาการของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กของไทย ได้วิเคราะห์ตามหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

๑. ยุคของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก
๒. ลักษณะของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก
๓. สีของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก

---

^๑B. J. Winer, Statistical Principles in Experimental Design, 2d ed. (Tokyo: McGraw-Hill Kogakusha, 1971), pp. 267-268.

๔. เทคนิคในการสร้างภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก
๕. ประเภทของเนื้อเรื่องหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กที่ใช้ภาพประกอบ
๖. ศิลปินผู้เขียนภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก

การศึกษาชีวประวัติและผลงานของศิลปินผู้เขียนภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก
ร่วมสมัย จำนวน ๔๐ คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ก. กำหนดกลุ่มของศิลปินที่ศึกษา

ศิลปินที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่ ศิลปินผู้เขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อปรากฏในประวัติและวิวัฒนาการของภาพประกอบหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กตามยุคต่าง ๆ ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และสามารถติดต่อเพื่อสอบถามชีวประวัติได้ จำนวน ๔๐ คน^๑

ข. กำหนดเนื้อหาในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ชีวประวัติและผลงานของศิลปิน จำนวน ๔๐ คน ได้วิเคราะห์ความหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

- ๒.๑ ประเภทของศิลปิน
- ๒.๒ อายุของศิลปิน
- ๒.๓ การศึกษาในสถาบันศิลปะ
- ๒.๔ ความถนัดในการเขียนภาพ
- ๒.๕ ผลงานการเขียนภาพประกอบ
- ๒.๖ ภาพเขียนประกอบหนังสือที่ได้รับรางวัล

ค. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเอง โดยใช้คำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาตามที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน และนำข้อมูลที่ได้รับไปวิเคราะห์หาคำร้อยละของศิลปินในแต่ละหัวข้อต่อไป

^๑ดูภาคผนวก ง, หน้า ๒๑๔-๓๐๒.